

Araştırma Makalesi

Mersin Univ Sağlık Bilim Derg 2022;15;(2):133-143

doi: 10.26559/mersinsbd.835665

Gebe bilgilendirme sınıfına katılımın doğum sonu konfora etkisi

 Funda Çınar Say¹, Ayden Çoban²

¹ Aydın Efeler 12 nolu Aile Sağlığı Merkezi, Aydın, Türkiye

² Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Ebelik AD, Aydın, Türkiye

Öz

Amaç: Bu araştırma gebe bilgilendirme sınıfına katılımın doğum sonu konfora etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır. **Yöntem:** Vaka-kontrol olarak yapılan araştırma 01.09.2017-28.12.2018 tarihleri arasında, Aydın Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi Obstetri servisinde, doğum yapan primipar anneler ile yapılmıştır. Araştırma gebe bilgilendirme sınıfına katılan 75 anne ve katılmayan 183 anne ile yürütülmüştür. Araştırmanın verileri doğum sonu 6-24 saatleri arasında, araştırmacı tarafından yüz yüze görüşme yöntemi ile toplanmıştır. Verilerin toplanmasında Kişisel Bilgi Formu ve Doğum Sonu Konfor Ölçeği (DSKÖ) kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistikler, X² testi, t-test ve Mann Whitney U testi kullanılmıştır. **Bulgular:** Araştırmaya katılan kontrol grubundaki annelerin yaş ortalaması 22.97±3.74, vaka grubu annelerin ise 24.01±3.70 olduğu belirlenmiştir. Vaka grubundaki annelerin %37.3'ünün lise, %76.0'nının ev hanımı olduğu, kontrol grubundaki annelerin %40,4'ünün ortaokul mezunu, %85.8'inin ev hanımı olduğu belirlenmiştir. Vaka ve kontrol grubu anneler yaş grubu bakımından istatistiksel olarak benzer, eğitim durumu, eş eğitim durumu ve çalışma durumu bakımından istatistiksel olarak farklı özellikte olduğu saptanmıştır. Vaka ve kontrol grubundaki annelerin Doğum Sonu Konfor Ölçeği toplam ve fiziksel, psikospiritüel ve sosyokültürel konforlarını alt ölçeklerinden aldıkları puan ortalamaları karşılaştırıldığında, istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı belirlenmiştir. **Sonuç:** Araştırma sonucunda gebeliğinde bilgilendirme sınıfına katılan annelerin katılmayan annelerle doğum sonu konfor düzeyleri benzer bulunmuştur. Gebe bilgilendirme sınıfında doğum sonu erken dönemde kadının konforunu artırmaya yönelik girişimlerde bulunulması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Gebe, bilgi, doğum sonu, konfor, ebelik

Yazının geliş tarihi: 02.09.2021

Yazının kabul tarihi: 24.01.2022

Sorumlu Yazar: Funda Çınar Say, Aydın Efeler 12 Nolu Aile Sağlığı Merkezi No:92, Aydın, Tlf: 0553 5326415, e-posta: fundacinar@msn.com

Effect of antenatal class on maternal postnatal comfort

Abstract

Objective: This research was conducted to determine the effect of participation to the antenatal class on postpartum comfort. **Methods:** The case-control study was conducted between 01.09.2017 and 28.12.2018, with primiparous mothers who gave birth in the Obstetrics Service of Aydın Gynecology and Childhood Diseases Hospital. The study was conducted with 75 mothers who participated to the antenatal class and 183 mothers who did not. The data of the research were collected by the researcher by face-to-face interview method between 6-24 hours after birth. Personal Information Form and Postpartum Comfort Scale were used to collect data. Descriptive statistics, Chi-square test, t-test and Mann Whitney U test were used to evaluate the data. **Results:** The mean age of the mothers in the control group was 22.97 ± 3.74 , and the mothers in the case group was 24.01 ± 3.70 . 37.3% of the mothers in the case group were high school students and 76.0% were housewives, while 40.4% of the mothers in the control group were secondary school graduates and 85.8% were housewives. Case and control group mothers were found to be statistically similar in terms of age group, but statistically different in terms of educational status, husbands educational status and working status. When the mean scores of the mothers in the case and control groups obtained from the Postpartum Comfort Scale total and physical, psychospiritual and sociocultural comfort subscales were compared, it was determined that there was no statistically significant difference. **Conclusion:** As a result of the research, the postpartum comfort levels of the mothers who participated in the pregnancy information class were found to be similar to the mothers who did not. In the pregnancy information class, it may be recommended to take initiatives to increase the comfort of the woman in the early postpartum period.

Keywords: Pregnant, information, postnatal, comfort, midwifery

Giriş

Anne, bebek ve aile sağlığının korunması ve geliştirilmesinde önemli bir dönem olan doğum sonu dönem, farklılıkların görüldüğü, farklılıklara uyum sağlamada anne ve ailenin strese maruz kalabileceği bir kriz dönemidir.¹ Doğum sonrası bakım, temelde koruyucu bir sağlık hizmeti olup^{2,3} annenin ve bebeğin bakıma yönelik fiziksel gereksinimlerinin sağlandığı, riskli durumların önceden fark edildiği bir dönemdir. Aynı zamanda doğum sonu bakımla anne, bebek ve diğer aile fertlerinin fiziksel ve psikososyal bakımdan desteklenip, rehberlik edilip, uyumlu sağlık davranışlarının geliştirilmesi sağlanır. Doğum sonu bakım hizmetlerinin sistemli ve nitelikli şekilde uygulanmasıyla konforlu bir postpartum dönem geçirmeleri sağlanabilir.^{3,4}

Annenin doğum sonu döneme uyum sağlamasına yardım etmede, anne ve bebeğe verilecek bakımda ebe ve hemşireler

anahtar kişilerdir.^{5,6} Verilecek olan bakımda; bireyin gereksinimlerine yönelik bakımın planlanması, konforuna ve bireyin memnuniyetinin artmasına katkı sağlayacaktır. Bunun için de sağlık profesyonellerinin, annelerin doğum sonu ihtiyaçlarının farkında olup, verilecek olan bakımda annelerin beklentilerini göz önünde bulundurması oldukça önemlidir.^{7,8}

Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlığı Kurumu tarafından yayınlanmış olan 2014/28 Sayılı Gebe Bilgilendirme Sınıfı Genelgesi" ile gebelere sunulan bilgilendirme ve danışmanlık hizmetlerinde etkin hizmet sunumu ve tüm ülkede standardın sağlanması amaçlanmıştır. Gebe Bilgilendirme Sınıfı Programı; tüm gebelerin, doğum öncesi, doğum ve doğum sonrası dönemle ilgili konularda bilgi sahibi olmalarını ve bilinçli doğum yapmalarını sağlamayı, normal doğum eylemi, ağrı yönetimi ve yeni rollerini benimsemeleri konularında bilgi ve beceri kazandırmayı amaçlamıştır.⁹ Böylece doğum sonu döneme

ilişkin yaşanan sorunların erken dönemde saptanması ve sorunların giderilmesi, annelerin doğum sonu konforunu arttıracacağı düşünülmektedir. Çalışmamız gebe bilgilendirme sınıfına katılmış olan annelerin, doğum sonu dönemindeki konforunun değerlendirilmesi açısından sağlık profesyonellerine yol göstericisi olacaktır.

Amaç; bu araştırma gebe bilgilendirme sınıfına katılımın doğum sonu konfora etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem

Araştırmanın Tipi

Bu çalışma vaka-kontrol tipindedir.

Araştırmanın yapıldığı yer

Araştırma Türkiye’de T.C Sağlık Bakanlığı Aydın Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesinde gerçekleştirildi. Hastanenin lohusa servislerinde doğum sonu 6-24 saatleri arasında ve Eylül 2017-Aralık 2018 tarihleri arasında yürütüldü.

Araştırmanın Örnekleme

Hastanede toplam iki lohusa servisinde, doğum sonu 6-24 saat içinde olan primipar annelerden oluşmaktadır. Anneler gelişigüzel örneklem yöntemine göre belirlenmiştir. Araştırmanın evrenini Aydın Kadın Doğum ve Çocuk Hastanesinde Eylül 2017- Aralık 2018 tarihleri arasında doğum yapan anneler oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme ise Akgün (2016) ve Aksoy Derya (2012) yapmış oldukları araştırmalar referans alınarak power analizi ile hesaplandı. Akgün (2016) ve Aksoy Derya (2012) yapmış oldukları annelerin doğum sonu konfor düzeylerini belirlemeye yönelik çalışmasında doğum sonu süreç hakkında bilgi alan annelerin konfor toplam puan ortalama ve standart sapması 124.74 ± 15.12 ve bilgi almayan annelerin puan ortalaması ise 119.90 ± 15.03 bulunmuştur.^{10,11} Buna göre G*Power 3.0.10 programında yapılan güç analizinde etki büyüklüğü 0.32, $\alpha=0.05$ ve %80 güç alınarak yapılan hesaplamada, vaka-kontrol grubu için planlan araştırma için, gebe bilgilendirme sınıfına katılan annelerden

oluşan grup sayısı 91 ve kontrol grubu ise 183 olarak bulunmuştur. Ancak gebe bilgilendirme sınıfına katılan annelerin farklı hastanelerde doğum yapma durumları nedeniyle araştırmanın yürütüldüğü hastanede, verilerin toplanma tarihleri içinde ulaşılan anne sayısı 75 olmuştur. Araştırma hesaplanan örneklemin %82.41’i ile tamamlanmıştır. Araştırmadan elde edilen DSKÖ toplam puan ortalamaları temel alınarak araştırma sonrası (post hoc) yapılan güç analizi değerlendirmesinde; 75 örneklem sayısı ile Tip I hata 0.05 kabul edilerek araştırmanın gücünün %97 olduğu hesaplanmıştır.

Örnekleme Alınma Ölçütleri

Annelerin araştırmaya dahil edilme kriterleri şunlardır;

- ✓ 18-35 yaş aralığında olan Türkçe konuşabilen ve anlayabilen,
- ✓ Primipar annelerdir.

Dışlanma kriterleri ise;

- ✓ Erken doğum öyküsü olan
- ✓ Anomalili bebek sahibi olan
- ✓ Çoğul gebelik yaşayan
- ✓ Bebeği yanında olmayan (ölü doğum, yenidoğanın yoğun bakımda bulunması vb.) anneler araştırmaya dahil edilmemiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırma verilerinin toplanmasında araştırmacı tarafından literatür taranarak geliştirilen kişisel bilgi formu ve Doğum Sonu Konfor Ölçeği kullanılmıştır. Kişisel bilgi formu annelerin sosyo-demografik özellikleri, obstetrik öyküleri ve doğum sonu konforu belirlemek amacıyla hazırlanmış toplam 31 sorudan oluşmaktadır.¹⁰⁻¹¹

“Doğum Sonu Konfor Ölçeği” Karakaplan ve Yıldız tarafından 2010 yılında geliştirilmiştir.¹² Konforun alt boyutları fiziksel konfor, sosyokültürel konfor ve psikospiritüel konfordur. Ölçülmek istenen durumu belirleyen her bir madde için bir değerlendirme yapılmasını sağlayacak, 5’ li likert tipi ölçek puanlama sistemi kullanılmıştır. Toplam 34 maddeden

oluşan ölçeğin 16 maddesi olumlu 18 madde olumsuz cümleden oluşmaktadır. Her bir madde için geçerli olmak üzere “tamamen katılıyorum” (5 puan) ve “kesinlikle katılmıyorum” (1 puan) arasında değişen ifadelerdir ve puanlama yapılmıştır. Olumlu cümlelerde tamamen katılıyorum ifadesi en iyi konforu (5 puan), olumsuz cümlelerde ise düşük konforu (1 puan) göstermektedir. Ölçekten elde edilen toplam puan madde sayısına bölünerek ortalama değer saptanır ve sonuç 1-5 dağılımında gösterilir. Temelde düşük konfor 1, yüksek konfor 5 ile ifade edilmektedir. Bu doğrultuda ölçekten alınabilecek en düşük puan 34, en yüksek puan 170’tir. Çalışma sonucunda elde edilen değerlerin 170’e yakın olması konforun yüksek olduğunu gösterir. Ölçeğin cronbach alfa değeri 0.78 olup, ölçek iç tutarlılık açısından güvenilir bulunmuştur.¹² Bizim çalışmamızda toplam ölçek cronbach alfa değeri 0.72 bulunmuştur.

Verilerin Toplanması

Araştırma verileri yüz yüze görüşme yöntemiyle, araştırma kriterlerine uyan ve araştırmayı kabul eden annelerden toplandı. Annelerle görüşmeler annelerin servis odasında doğumdan sonra 6-24 saatleri arasında yapılmıştır. Araştırmayı kabul eden annelerin yazılı onamları alındıktan sonra araştırmacı tarafından yüz yüze görüşme tekniği kullanılarak form doldurulmuştur. Veri toplama formunun doldurulması ortalama 15- 20 dk arasında sürmüştür.

Verilerin Değerlendirilmesi

Gebe bilgilendirme sınıfına katılan ve katılmayan anneler olarak yapılan çalışmada annelerin demografik özellikleri ile anket sorularına verdikleri yanıtlar objektif olarak analiz edilmiştir. Verilerin istatistiksel Statistical Package for Social Science (SPSS) 20.0 paket programı ile analiz edilmiştir. Annelerin sosyodemografik özellikleri, doğum sonu bakıma yönelik görüşlerinin belirlenmesi ve doğum sonu konfor alt ölçek ve toplam puanlarının hesaplanmasında tanımlayıcı istatistiksel yöntemler (yüzdeler hesaplamalar, ortalama, standart sapma, medyan) kullanılmıştır. Diğer veriler ki-

kare, iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi (t-testi) ve Mann whitney U testi ile analiz edilmiştir.

Etik Boyutu

Araştırma öncesi Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulundan izin alınmıştır (Tarih: 26.07.2017, Karar no:2017/21). Araştırmanın yapılacağı hastaneden yazılı kurum izni alınmıştır. Veriler toplanırken annelerin soruları rahat cevaplayabilmesi için hastanedeki diğer işlemlerini aksatmayacak şekilde planlanmıştır. Araştırmaya dahil edilen annelere araştırma hakkında bilgi verilmiş olup, bilgilendirilmiş olur formu ile yazılı onamları alınmıştır.

Bulgular

Tablo 1’de vaka ve kontrol gruplarındaki annelerin sosyo-demografik özellikleri karşılaştırılmıştır. Gebe bilgilendirme sınıfına katılan annelerin %70,6’sının 18-26 yaş aralığında olduğu, gebe bilgilendirme sınıfına katılmayan annelerin de %81,8’inin 18-26 yaş aralığında olduğu saptanmıştır yaş grubu bakımından grupların benzer özellikte olduğu görülmüştür ($X^2 = 3.962$, $p=0.065$). Gebe bilgilendirme sınıfına katılan annelerin grubunun eğitim durumu, eşlerinin eğitim durumu ve gelir durumu bakımından gebe bilgilendirme sınıfına katılmayan annelerin grubundan istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu görülmüştür. Gebe bilgilendirme sınıfına katılan annelerin eğitim durumu ve eşlerinin eğitim durumu daha yüksek, gelir durumu bakımından daha iyi olduğu görülmüştür. ($X^2=8.277$, $p= 0.016$) ($X^2 =12.268$, $p=0.002$) ($X^2=8.896$, $p=0.012$).

Ayrıca Tablo 1’de vaka ve kontrol grubundaki annelerin doğum şekli ve gebeliğin istenme durumu bakımından karşılaştırılması incelenmiştir. Vaka grubu annelerin %80,0’i vajinal doğum, kontrol grubu annelerin %65,0’i vajinal doğum yaptığı saptanmıştır. Yapılan istatistiksel araştırmada vaka ve kontrol grupları arasında doğum şekli açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır ($p<0.05$). Vaka ve kontrol grubundaki annelerin

büyük çoğunluğu (vaka grubu %97.3 kontrol grubu %98.9) isteyerek gebe kaldıklarını belirtmişlerdir. Gebeliğin

istenme durumu bakımından gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır

Tablo 1. Gebe bilgilendirme sınıfına katılan ve katılmayan annelerin sosyo-demografik özellikleri karşılaştırılması

Sosyo-demografik özellikler	Grup		χ^2/Z	P
	Gebe bilgilendirme sınıfına katılan (n=75) n (%)	Gebe bilgilendirme sınıfına katılmayan (n=183) n (%)		
Yaş Grubu	18-26 27-35	53(70.6) 22 (29.4)	149 (81.8) 33 (18.2)	3.962 0.065
Eğitim Durumu	Ortaokul ve altı Lise Üniversite	28 (37.3) 28 (37.3) 19 (25.4)	90 (49.2) 72 (39.3) 21 (11.5)	8.277 0.016
Eş Eğitim Durumu	Ortaokul ve altı Lise Üniversite	23 (30.7) 30 (40.0) 22 (29.3)	93 (50.8) 65 (35.5) 25 (13.7)	12.268 0.002
Gelir Durumu	Yeterli Kısmen Yeterli Yetersiz	48 (64.0) 20 (26.7) 7 (9.3)	85 (46.4) 55 (30.1) 43 (23.5)	8.896 0.012
Doğum şekli	Vajinal Sezaryen	60 (80.0) 15 (20.0)	119 (65.0) 64 (35.0)	4.931 0.026
Gebeliğin istenme durumu	Evet Hayır	73 (97.3) 2 (2.7)	181 (98.9) 2 (1.1)	0.582 0.582

Tablo 2'de vaka ve kontrol grubundaki annelerin doğum sonu dönem bakımına yönelik bilgilerinin karşılaştırılması ve yatış işlemleri sırasında görevlilerin nazik olma durumuna bakıldığında vaka grubu annelerin %93.3'ü görevlilerin oldukça nazik olduğunu, kontrol grubu annelerin ise %83.1'i görevlilerin oldukça nazik olduğunu belirtmişlerdir. Yapılan istatistiksel analizde vaka ve kontrol grupları arasında görevlilerin nazik olma durumunun istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($X^2 = 0.031$, $p = 0.031$). Vaka ve kontrol grubunda yer alan annelerin ebe ve hemşirenin bakımından memnun olma durumu incelendiğinde vaka ve kontrol gruplarının benzer özellikte oldukları

görülmüştür ($X^2 = 0.063$, $p = 0.063$). Vaka ve kontrol grubunda yer alan annelerin genel sağlık durumları bakımından incelendiğinde, vaka ve kontrol grupları arasında anlamlı fark saptanmıştır ($X^2 = 10.461$, $p = 0.005$).

Araştırmada annelerin doğum sonu bakım değerlendirme durumlarına ve bakımın rahatı etkileme durumuna bakıldığında vaka ve kontrol grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır ($p < 0.005$). Hastanedeki yatış süresince ebe ve hemşirelerden ihtiyaçları doğrultusunda eğitim alma durumları incelendiğinde vaka ve kontrol grubu anneler arasında ebe ve/veya hemşirelerden yatış süresince eğitim alma

durumu bakımından anlamlı fark saptanmıştır ($X^2=0.011$, $p=0.011$).

Araştırmada vaka ve kontrol grubu annelerin gebelik esnasında doğum sonu dönem ile ilgili, bebek bakımı hakkında bilgi alma, anne sütü ve emzirme hakkında bilgi alma, doğum sonu bakım hakkında bilgi alma, yeni doğan muayene ve testleri hakkında bilgi alma durumlarına bakıldığında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır ($p<0.005$, Tablo 2).

Annelerin Doğum Sonu Konfor toplam ve alt ölçeklerin puanlarının vaka ve kontrol gruplarına göre karşılaştırılması Tablo 3'de verilmiştir. Sonuçlar incelendiğinde kontrol ve vaka gruplarındaki annelerin fiziksel, psikospiritüel, sosyokültürel ve toplam konfor puanları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlenmiştir (sırası ile $Z=-1.086$, $p=0.277$; $Z=-1.843$, $p=0.065$; $Z=-0.129$, $p=0.897$; $Z=-0.748$, $p=0.454$).

Tablo 2. Gebe bilgilendirme sınıfına katılan ve katılmayan annelerin doğum sonu dönem bakımına yönelik görüşlerinin karşılaştırılması

Bakıma Yönelik Bulgular		Grup		χ^2	P
		Gebe bilgilendirme sınıfına katılan n =75 n (%)	Gebe bilgilendirme sınıfına katılmayan n =183 n (%)		
Görevlilerin Nazik Davranma Durumu	Oldukça Nazik Kısmen Nazik + Nazik Değil	70 (93.3) 5(6.7)	152 (83.1) 31 (16.9)	0.031	0.031
Ebe ve hemşirenin bakımından memnun olma durumu	Evet Kısmen+hayır	72 (96.0) 3 (4.0)	162 (88.5) 21 (11.5)	0.063	0.063
Genel sağlık durumu	Çok iyi İyi Fena değil+kötü	26 (34.7) 34 (45.3) 15 (20.0)	30 (16.4) 105 (57.4) 47 (26.2)	10.461	0.005
Bakımı değerlendirme durumu	Çok iyi İyi Orta+kötü	52 (69.3) 22 (29.3) 1 (1.4)	76 (41.5) 95 (51.9) 12 (6.6)	17.151	<0.001
Bakımın rahatı etkileme durumu	Rahatladım Kısmen rahatladım +Rahatlamadım	69 (92.0) 6 (8.0)	143 (78.1) 40 (21.9)	0.007	0.007

Tablo 2'nin devamı. Gebe bilgilendirme sınıfına katılan ve katılmayan annelerin doğum sonu dönem bakımına yönelik görüşlerinin karşılaştırılması

Bakıma Yönelik Bulgular		Grup		χ^2	P
		Gebe bilgilendirme sınıfına katılan n =75 n (%)	Gebe bilgilendirme sınıfına katılmayan n =183 n (%)		
Yatış süresince ebe ve hemşireden eğitim alma durumu	Evet	73 (97.3)	159 (86.9)	0.011	0.011
	Kısmen+hayır	2 (2.7)	24 (13.1)		
Doğum sonu dönemle ilgili bilgi alma	Evet	61(81.3)	30 (16.4)	98.642	<0.001
	Kısmen	10 (13.3)	126 (68.9)		
	Hayır	4 (5.4)	27 (14.7)		
Bebek bakımı hakkında bilgi alma	Evet	64 (85.3)	51 (29.1)	66.732	<0.001
	Hayır	11 (14.7)	124 (70.9)		
Anne sütü ve emzirme hakkında bilgi alma	Evet	70 (93.3)	140 (79.1)	6.697	0.010
	Hayır	5 (6.7)	37 (20.9)		
Doğum sonu bakım hakkında bilgi alma	Evet	62 (82.7)	30 (17.3)	95.678	<0.001
	Hayır	13 (17.3)	143 (82.7)		
Yenidoğan muayene ve testleri hakkında bilgi alma	Evet	59 (79.7)	79 (45.9)	24	<0.001
	Hayır	15 (20.3)	93 (54.1)		

Tablo 3. Gebe bilgilendirme sınıfına katılan ve katılmayan annelerin doğum sonu konfor alt ölçek ve toplam puanlarının karşılaştırılması

Puanlar	Gebe bilgilendirme sınıfına katılan (n=75)		Gebe bilgilendirme sınıfına katılmayan (n=183)		Z	p
	Ort.±S.S.	Medyan (25.-75. persantil)	Ort.±S.S.	Medyan (25.-75. persantil)		
Fiziksel Konfor Alt Ölçek	44.04±3.82	44 (42-47)	43.56±3.83	44 (41-46)	-1.086	0.277
Psikosprituél Konfor Alt Ölçek	14.92±2.22	14 (14-15)	15.49±2.87	14 (14-15)	-1.843	0.065
Sosyokültürel Konfor Alt Ölçek	38.45±5.24	40 (38-42)	38.31±4.89	40 (35-42)	-0.129	0.897
Doğum Sonu Konfor Toplam	97.41±6.87	98 (94-102)	97.37±6.11	97 (94-102)	-0.748	0.454

Tartışma

Doğum sonu dönem kadınlar için fiziksel, emosyonel ve sosyal yönden pek çok değişikliklerin yaşandığı bir süreçtir.¹³ Anneler bu dönemde çoğunlukla epizyotomi, meme dolgunluğu, konstipasyon, yorgunluk, ağrı gibi fizyolojik sorunlar yaşamaktadırlar.¹⁴ Annenin doğum sonu kendisini yeterli hissetmesi, fiziksel, çevresel, sosyokültürel ve psikosipritüel konfor bakımından ihtiyaçlarının karşılanmasıyla sağlanabilecektir.

Araştırmamızda vaka grubu annelerin eğitim durumu kontrol grubu annelerin eğitim durumuna göre oldukça yüksek düzeyde bulunmuştur. Şeker'in (2006) doğuma hazırlık sınıflarının annenin doğum sonu fonksiyonel durumuna ve bebeğini algılamasına etkisini belirlemek amacıyla yarı deneysel yaptığı çalışmada çalışma grubundaki annelerin kontrol grubuna göre eğitim düzeyinin yüksek olduğunu, yüksek eğitim düzeyine sahip olmalarının annelerin eğitim ihtiyacının farkında olup doğuma hazırlık sınıflarına katılmayı fazla istemelerine sebep olmuştur.¹⁵ Yılmaz Esencan ve ark. (2018) gebe eğitim okuluna katılmış ve eğitim almış gebelerin doğum şekli, ilk emzirme zamanı ve ten tene temas uygulamalarını değerlendirmek amacıyla yaptıkları çalışmada kadınların eğitim durumunun yüksek olmasının doğuma hazırlık eğitimine katılma isteği ile ilgili olduğunu göstermiştir.¹⁶

Araştırmada vaka grubundaki annelerin eşlerinin eğitim düzeylerinin kontrol grubuna göre daha iyi düzeyde olduğu saptanmıştır. Aksakallı ve ark (2012) yaptıkları çalışmada eşin eğitim düzeyi arttıkça annelerin aldıkları desteğin arttığı saptanmıştır ve kişiler arası ilişkilerin daha olumlu olmasının, eşini daha iyi anlayabilmesi ve destek olabilmesine olanak sağladığı belirtilmiştir.¹⁷ Annelerin eğitim düzeyi yüksek olan eşlerinin daha çok bebek bakımına katıldığı saptanmıştır.¹⁸ Bu sonuca dayalı olarak eşin eğitim düzeylerinin artmasının kadınların gebe bilgilendirme sınıfına katılımlarını arttırdığı saptanmıştır. Sonuçlar doğrultusunda eşin eğitim düzeyi

yükseldikçe annelere desteğin arttığı ve gebe eğitim sınıflarına katılımı destekledikleri gözlenmektedir.

Çalışmada vaka grubundaki anneler kontrol grubuna göre aylık gelirlerini daha fazla oranda yeterli olarak tanımladıkları görülmektedir. Ailenin gelir durumunun iyi olması, hizmet ve bakım alımını kolaylaştıran, doğum ve doğum sonrası ihtiyaçların daha kolay karşılanmasını sağlayan, güven veren bir durumdur. Gelir düzeyinin yüksek olması annelerin gebe bilgilendirme sınıfına katılmaları için gereken koşulları sağlamakta önemli bir durumdur.

Araştırmamızda vaka grubu annelerin kontrol grubu annelere göre doğumdan sonra daha fazla rahatladıkları görülmektedir. Bunun ilk sebebinin vaka grubunun kontrol grubuna oranla daha fazla normal doğum oranına sahip olması bakımından nitelendirilebiliriz. Çünkü sezaryenle doğum yapan annelerin normal doğum yapan annelere oranla doğum sonu bakım ihtiyaçları daha fazladır. Benzer çalışmalarda sezaryen doğum sonrası ağrı, halsizlik, anestezinin olumsuz etkileri vb. nedenlerle annelerin doğum sonu konforunda normal doğum yapanlara oranla düşük olabilmektedir.^{19,20} Benzer çalışmada doğuma hazırlık eğitimi alan kadınların normal doğum oranının yüksek olduğu ve doğum memnuniyetlerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.²¹ Memnuniyet düzeyi artan gebenin doğum sonu rahatlatma oranı da artar diyebiliriz.

Araştırmamızda vaka ve kontrol grubu anneler arasında genel sağlık durumları algılamalarına bakıldığında vaka grubunun genel sağlık durumunu daha iyi algıladığı görülmüştür. Vaka grubunun doğum sonu dönemde daha iyi hissetmesinin sebebi çoğunluğunun normal doğum yapmış olması ve doğum öncesinde gebe bilgilendirme sınıflarına katılarak süreç hakkında daha çok bilgi sahibi oldukları düşünülmektedir. Fisher ve ark, (2012) çalışmasında da doğum öncesi eğitim verilen kadınların doğumda kendilerini güçlü hissettikleri, planladıkları durumlar geliştiğinde dahi kontrollerini kaybetmedikleri,

doğumlarından memnun kaldıkları bunun sonucunda da doğum sonu dönemde kendilerini daha iyi hissettikleri sonucuna varılmıştır.²²

Çalışmamızda, bebek bakımı hakkında bilgi alma, anne sütü ve emzirme hakkında bilgi alma, doğum sonu bakım hakkında bilgi alma, yeni doğan muayene ve testleri hakkında bilgi alma durumu incelendiğinde vaka grubu annelerin doğum öncesi dönemde daha çok bilgi aldığı görülmektedir. Benzer çalışmada gebelere verilen lohusalık bakımı ve bebek bakımı konusunda verilen eğitimin etkinliğinin değerlendirilmesinde deney grubu annelerin kontrol grubuna göre anne sütü ve emzirme hakkında daha çok bilgi sahibi oldukları görülmektedir.²³ Bunun sebebi gebe bilgilendirme sınıfına katılan gebelerin doğum sonu dönem konusunda bilgilendirilmiş olmasıdır. Kontrol grubu annelerin ise doğum sonu döneme ilişkin bazı konularda kısmen bilgi aldığı görülmektedir.

Bu çalışmada gebe bilgilendirme sınıfına katılımın doğum sonu konfor toplam puan ve fiziksel, psikospiritüel, sosyokültürel alt ölçek puanlarını etkilemediği belirlenmiştir. Doğum sonu konforla ilgili Aksoy Derya, (2012) nın 50 deney 50 kontrol grubu anneye yapılan çalışmada deney grubu DSKÖ psikospiritüel konfor puan ortalamasının kontrol grubuna oranla daha yüksek olduğu ancak puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak önemli olmadığı belirlenmiştir.¹¹ Çalışma bulguları araştırma bulgularımızla benzerlik göstermektedir. Gebe bilgilendirme sınıfına katılmış olan annelerin, doğum sonu dönemindeki konforunun değerlendirildiği çalışmalardan da anlaşılacağı gibi gebe bilgilendirme sınıflarında doğum sonu konforu arttırmaya yönelik konuların ele alınmasına ihtiyaç vardır.

Sonuç

Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda, gebe bilgilendirme sınıfına katılımın genel sağlık, bakımı değerlendirme, yatış süresince ebe ve

hemşirelerden eğitim alma, bilgi alma (anne sütü, emzirme, doğum sonu bakım, yenidoğan muayene ve testleri) durumu bakımından olumlu yönde etkilediği saptanmıştır. Fakat gebe bilgilendirme sınıfına katılımın erken dönemde doğum sonu konforu etkilemediği sonucuna ulaşılmıştır.

Sonuçların Uygulamada Kullanımı

- Gebe bilgilendirme sınıfında doğum sonu konforu arttırmaya yönelik bilgilerin eklenmesi,
- Eğitime katılmadan önce katılımcıların doğum sonu konfora yönelik beklentilerinin belirlenmesi,
- Sağlık çalışanlarının doğum sonu konforu arttırmaya yönelik bilgilerinin güncellenmesi,
- Bakımın kalitesini ve konforunu arttırmaya yönelik kurumlarda doğum sonu konforun düzenli olarak değerlendirilmesi ve sonuçlara göre düzenlemelerin yapılması,

Ülkemizde doğum sonu konfor alanına yönelik yapılan çalışmalar sınırlı olduğu için verilen eğitimin konfora etkisini değerlendirmek amacıyla, doğum sonu konforun değerlendirilmesine dayanan daha kapsamlı deneysel çalışmalar yapılması önerilebilir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmada doğum sonu konforu etkileyen faktörlerden olan aile tipinin veri toplama formunda yer almaması ve araştırmanın tek merkezde yürütülmüş olması sınırlılıklarını oluşturmaktadır.

Yazar katkıları: FÇS: Planlama, veri toplama, analiz, yorum, makale yazma. AÇ: Planlama, analiz, yorum, makale yazma.

Çıkar çatışması: Araştırmacılar arasında herhangi bir çıkar çatışması yoktur.

Mali destek: Bu tez Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi SBF-19004 numaralı proje ile desteklenmiştir.

Kaynaklar

1. Doğaner G, Bekar M. Vajinal yolla doğum yapan kadınların erken postpartum dönemde kendisinin ve yenidoğanın bakımına yönelik yaşadıkları sorunların belirlenmesi. *Sağlık ve Toplum Dergisi*. 2006; 16(4): 60-70.
2. Akdolun Balkaya N. Postpartum dönemde annelerin bakım gereksinimleri ve ebe- hemşirenin rolü. *Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*. 2002; 6(2): 42-9
3. Çelik AS, Türkoğlu N, Pasinlioğlu T. Annelerin doğum sonu yaşam kalitesinin belirlenmesi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2014;17(3):151-7
4. Bilgin Çıtak N, Coşkun Potur D. Doğum Sonu Dönem Kanıt Temelli Yaklaşımlar ve Hemşirelik. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*. 2010;3(3):81
5. Richards J. Too choosy about choice: the responsibility of the midwife. *British Journal of Midwifery*. 1997;5, 163-168.
6. Taşkın L, Doğum ve Kadın Sağlığı Hemşireliği. 15. Baskı. Ankara, Akademisyen Kitabevi, 2016.
7. Fenwick J, Barclay L, Schmied V. Struggling to mother: A consequence of inhibitive nursing interactions in the neonatal nursery. *The Journal of Perinatal Neonatal Nursing*. 2001; 15: 49-64
8. Kolcaba K. Comfort Theory and Practice: a vision for holistic health care and research. *New York: Springer Publishing Company*. 2003; 57
9. T.C Sağlık Bakanlığı Türkiye Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğü, <https://shgmsmdb.saglik.gov.tr/Eklenti/39427/0/gebe-bilgilendirme-sinifi-gebe-okulu-ve-doguma-hazirlik-ve-danismanlik-merkezlerinin-calisma-usul-ve-esaslari-hakkinda-genelgepdf.pdf> 27 Haziran 2022 de erişildi.
10. Akgün İ. Erken Postpartum Dönemde Klinikte Verilen Ebelik Bakımının Annenin Memnuniyet Düzeyine Etkisi (Master Tezi). Sivas: Sivas Üniversitesi; 2016
11. Aksoy Derya A. Sezaryen İle Doğum Yapan Loğusalara Konfor Kuramına Göre Verilen Hemşirelik Bakımının Doğum Sonu Konfor Düzeyine Etkisi (Doktora Tezi). Erzurum: Atatürk Üniversitesi; 2012
12. Karakaplan S. Yıldız H. Doğum sonu konfor ölçeği geliştirme çalışması. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*. 2010;3(1), 55-65
13. Arslan Özkan H, Bilgin Z. Postnatal Dönem, Kanıt Dayalı Gebelik ve Doğum Yönetimi, Bölüm 11, Nobel Tıp Kitabevleri, Ankara, 2019, s359
14. Beydağ KD. Doğum Sonu Dönemde Anneliğe Uyum ve Hemşirenin Rolü. *TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni*. 2007; 6(6), 479-84
15. Şeker S. Doğuma hazırlık sınıflarının annenin doğum sonu fonksiyonel durumuna ve bebeğini algılamasına etkisi (Doktora Tezi). İzmir: Ege Üniversitesi; 2006.
16. Yılmaz Esencan T, Karabulut Ö, Demir-Yıldırım A, Ertuğrul-Abbasoğlu D ve ark. Doğuma Hazırlık Eğitimi Alan Gebelerin Doğum Şekli, İlk Emzirme Zamanı ve Ten Tene Temas Tercihleri, *FNJN Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi*. 2018; 26(1)1, 31-43 doi.org/10.26650/FNJN.387192
17. Aksakallı M, Çapık A, Ejder Apay S, Pasinlioğlu T, Bayram S. Loğusaların Destek İhtiyaçlarının ve Doğum Sonu Dönemde Alınan Destek Düzeylerinin Belirlenmesi. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*. 2012;3(3):129-135
18. Çalışkan Z. Bayat M. Annelerin Bebek Bakımı Uygulamaları ve Etkileyen Faktörler: Bir Kapadonya Örneği. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2011;14(2)2: 23-30
19. Coşkun G. Doğum Sonu Bakımın Anneler Tarafından Değerlendirilmesi (Master Tezi). Mersin. Mersin Üniversitesi; 2003.

20. Pınar G, Doğan N, Algier L, Kaya N, Çakmak F. Annelerin Doğum Sonu Konforunu Etkileyen Faktörler. *Dicle Tıp Dergisi*. 2009; 36(3): 184-90.
21. İsbir GG, Serçekuş P, Çoker H. Doğuma Hazırlık Eğitiminin Doğum Deneyimi ve Doğumdan Memnuniyet Üzerine Etkisinin İncelemesi. *Türkiye Klinikleri Dergisi*. 2015;1(1):10-15
22. Fisher C, Hauck Y, Bayes S, Byrne J. Participant experiences of mindfulness-based childbirth education: a qualitative study. *BMC Pregnancy childbirth* 2012;12-126.
23. Karadağ F. Gebelere Lohusalık Bakımı ve Bebek Bakımı Konusunda Verilen Eğitimin Etkinliğinin Değerlendirilmesi (Master Tezi). Afyonkarahisar: Afyon Kocatepe Üniversitesi; 2008